

DR. J. B.:

Proslava majnika.

noči so bili od neznanih vetrov razgnani oblaki; zjutraj je mlado jutro razmetalo vse polno solnca na vse strani. Onega toplega solnca, ki se oklene duše in ki v srcih odpre nebrot virov, da v močnih silah iz njih kipi veselje in vrisk, da se človeku kar hipno zazdi, da je svet preozek, da se mu širijo prsa in da mu noge hočejo v daljave. — Tako je človeku od tega solnca, da bi stopil na hrib, tam razprostrl roke v široki objem, k sebi pritiskal in v ljubezni in odpuščanju pozdravljal ves svet. Tako lep je ta svet v solncu bleščeč in tako vabi in kliče iz daljin:

Maj! Ljubezni čas! Vse je mlado in kakor bi danes prišlo iz temnih ječ, so jim obrazi veseli in pogledi žareči.

Hiše so v zelenje odete, bele košate krone dreves smehljaje gledajo preko nizkih hiš vasi tja preko travnikov in gor. Gozd zeleni in vabi k sebi v mehko naročje, da daje izmučenim dušam mir in uteho. — Preko polj se je usulo živo morje rož in cvetja, čebele poljubljajo po vrtilih cvetove, da nanosijo sladkosti za zimo in mraz. Skrit v vejevju kliče kos, živa pesem gre iz drevja na drevo, čez travnik na polje, da hladi oraču obraz in da dekletom po njivalh blaži misli sladke. —

Življenje je udarilo od vsepovsod. Toliko je tega življenja in toliko je sil v njem, da ima noč, ta čas miru in počitka, komaj časa dovolj, da se razgrne preko vseh sil in jih sladko uspava. In še v noči je sedla družba fantov in deklet tja pod drevo za vasjo in v tiho blaženo noč gre pesem naših slovanskih src mehko in vdano in sladko, kakor gre glas zvonā pod somrak.

Samo mimogrede, kakor popotnik na dolgem potovanju, zadremlje življenje, da v mladem jutru še živahnejše zapoje pesem zmagoslavnega pohoda.

V to silno novo življenje vstopa sokolski naraščaj. Prožne so mu noge, vesel obraz, žareče oči, misli mlade in čiste, kakor da bi čez noč ležale na cvetovih po polju in da bi se kopale v jutranji rosi.

Dolge gredo vrste mladih sokolskih sil po cestah, ki so križem razpletene po naši zemlji. Ob desni so polja, ob levi so polja, ob desni vasice pohlevne, ob levi mesta velika, v daljavi dimniki mogočnih tovaren. Sokolski naraščaj pa mimo hodi, v rokah zlate kangljice drži in iz kangljic škropi na vse strani blagoslov ljubezni, bratstva in enakosti. Sveti misijon gre z mladimi sokolskimi vrstami in govori v vasice pohlevne:

»Stisnile ste se v zelenje in cvet. Iz zelenja v zelenje ptičji spev ljubezen razpleta, iz cveta v cvet čebela ljubezen prenaša. Pod nebom ljubezni se gibljejo in trudijo vaše roke, da ni sovraštva v vaših srcih, da vam je sosed brat v trpljenju in veselju.«

In iz vasi prihaja kakor molitev:

»V ljubezni je naše odrešenje, z ljubeznijo smo zmagali trpljenje, da so naši domovi več kakor bogastvo zlatih rud.«

Pa zopet so vrste Sokoličev oznanjale ljubezen na levo v velika mesta:

»Vrvenje gre po vaših ulicah od zgodnjega jutra pozno v noč. Kujete bogastva, zidate palače visoke, ustvarjate trgovine. Življenje divi, vmes pa svila šumi in godbe udarjajo ter smeh buči. Ta hip hiti po ulici žena, blede in upadla, izmučena v hoji. V hišo predmestja je krenila. Je mati, ki se je vrnila iz tovarne. Dvanajst rok, mehkih in nežnih, krili proti njej in ustnice šepetajo: »Mati, kruha!« Mati je omahnila na posteljo, svoj jok je udušila v blazine, ker kruha ni v shrambi. In deca joka. —

Odprite okna in duri na vse stežaje in poslušajte ta plač! Vstanite od razkošnih poedin in nesite kruha v borno predmestno hišo! Tam je glad in jok, strašnejši od tuljenja leva v puščavi. Ta jok je močan, da razruši vaše palače in uniči vaša bogastva.

Pojdite in otrite solze in jutri bode mesto smrti srečavali življenje, mesto pogledov sovraštva vas bodo objemali pogledi hvaležne ljubezni — ljudi iz bornih predmestnih hiš, iz stanovanj v kletih in v visokih nadstropjih«.

Glejte, mesta so se klanjala pred blagoslovom, ki je škropil iz sokolskih vrst in so šla in otirala solze bednim in zapuščenim.

In mesta so postala vir, iz katerega je tekla po deželi ljubezen, usmiljenje, bratstvo in enakost. Tako sokolski naraščaj slavi maj iz sela v selo, iz mesta v mesto, na vse strani kliče:

»Ljubite se med seboj, ker v ljubezni je zmaga in naša srečnejša bodočnost! Naša slovanska srca so bogastvo, kakoršnih ni drugod, ker so polna ljubezni«. —

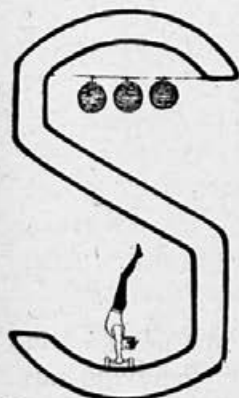

Sokolski naraščaj s prapori v sprevodu na I. jugoslov. vsesokolskem zletu.

D. BOGUNOVIĆ:

Brat Dragutin Šulce.

(Povodom njegove 30-godišnjice.)

Sokolski naraštaj treba da zna život i rad brata Dragutina Šulcea, koji je ovih dana navršio 30-godina rada na polju Sokolstva.

Brat Dragutin Šulce spada u red prvih sokolskih boraca u predratnom hrvatskom Sokolstvu, a posle rata u red prvaka ujedinjenoga Sokolstva.

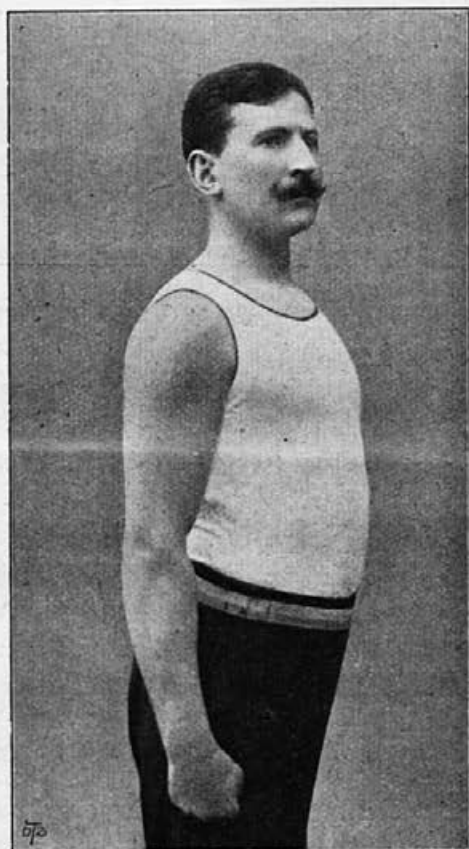
Već kao mladić počeo je vežbati i svojom okretnošću, ponašanjem i ljubavlju svratio na sebe pozornost starijega Sokolstva. Osećajući ljubav za Sokolstvo naš brat Dragutin otišao je kao i svi mi u središte Sokolstva Pragu i svršio tamo sokolski kurz.

Po povratku u domovinu u beli Zagreb brat Dragutin bude izabran za načelnika društva, kasnije i načelnika Hrv. Sokol. Saveza. Kao takav on putuje, organizira sokolska društva i postavlja prvi i u hrv. Sokolstvu prve temelje slavenske ideje. On piše sokolske knjige, idejne članke, uputu za prosvjetni rad u Sokolstvu, sam organizira hrv.

svesokolske sletove, vodi borbu za pravo shvaćanje ideje Sokolstva. Radi toga stekao je tako i mnogo neprijatelja, ali — tom svojom borbom stvorio je sokolsko pokoljenje, koje mu danas služi na čast i hvalu. On i ako siromašan i radnik svojim radom došao je do prvoga mesta u hrvat. Sokolstvu, dok su njegovi protivnici »Sokoli u odijelu« i na reči »patrioti« svi izčezli iz Sokolstva.

I kad se ujedinjavalo Sokolstvo i tada brat naš Dragutin prvi je, koji slijedi misli našega učitelja Tyrša i sjedinjuje se sa svojom braćom i sestrama u Sokolstvu: Srbima i Slovencima.

Što je bio brat Murnik kod Slovenaca, a brat Dr. Popović kod Srba, to je bio i brat Dragutin kod Hrvata.

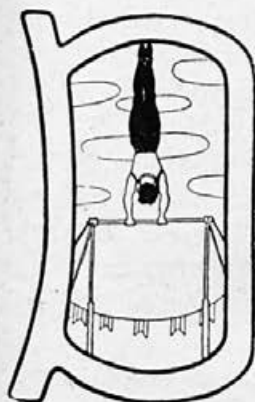

Sokolski naraštaj neka u svoje duše duboko zapiše ime našega brata Dragutina, jer on — svojim životom, radom vladanjem, ljubavlju, udanošću i vernošću služio se, služi i služiti će Sokolstvu. I kad god gleda i prisustvuje ili radi u Sokolstvu, najmilije mu je kad vidi sokolski naraštaj, jer mi reče jednom: »Kad vidim sokolsku decu čilu, zdravu, jaku i lepu, tad verujem da je budućnost Sokolstva tu.«

»Neka nam je zdrav i dugoljetan naš brat Dragutin Šulce.«

Naša skupna vez — sokolska ideja.*

II.

r. Miroslav Tyrš je ustanovil Sokolstvo, ki ga je namenil vsemu narodu brez razlike in izjeme. »Naša stvar ni za stranke in za posameznike, naša stvar je namenjena vsemu narodu,« naglašja Tyrš v svojih spisih. Sokolstvo je najširše in najsplošneje zasnovana organizacija, ki objema in združuje vse stano ve in vse sloje naroda. Bodi mož ali žena, mladenič ali mladenka, te ali one starosti, tega ali onega poklica, teh ali onih roditeljev — ako nesebično, požrtvovalno in zvesto ljubiš svoj narod in svojo domovino, ako živiš pošteno in krepostno, ako točno izpolnuješ svoje dolžnosti, ako ne otežuješ svoje vesti in ne omadežuješ svojega imena s slabimi, obsodbe vrednimi dejanji — vsak je dobro došel med nami, vsak je sprejet v naše vrste kot enak med enakimi, kot brat med brati, kot sestra med sestrami!

Noben narod na svetu — razen Slovanov — nima nič lepšega in nič popolnejšega nego je Sokolstvo. Neslovanski narodi nas zaradi tega zavidajo, ker vedo, da so vse najboljše in najplemenitejše telesne in duševne moči našega naroda združene v Sokolstvu. In nobenega slovanskega aroda si ne moremo predstavljati ali misliti brez Sokolstva. Sokolstvo znači in pomeni višek narodove sodobne moči, Sokolstvo mu daje poroštvo za njegov obstoj, Sokolstvo pa mu obenem kaže in začrtava pota razvoja in napredka. Srečen sem, da sem član te mogočne slovanske organizacije! Tudi jaz sem list na slovanski lipi! —

Razvoja in napredka pa si ne moremo misliti brez vzgoje, ki ne sme biti pristranska ali enostranska, ako hočemo doseči vsestranski razvoj vseh narodovih telesnih in нравstvenih moči in skrbeti za splošni napredek naroda kot celote. Razvoj in napredek te celote sta zajamčena s sokolsko vzgojo, zato zovemo Sokolstvo vzgojno organizacijo — šola za veliko in resnično življenje, šola za narodovo bodočnost.

Nikar se ne ustraši besed: vzgoja — šola! Sokolstvo ne zaklepa svojega članstva v ozke meje šolskih prostorov, temveč mu ono daje pogojev in sredstev, navodil in smernic, da si jači in množi zaklade telesnega in duševnega zdravja, da se usposablja za samostojnost ustvarjanja in mišljenja, da pravilno presoja vsak sam svoje moči in jih uporablja smotreno, preudarno in umerjeno v službi naroda. In kar je največ

* V I. delu razprave čitaj v 6. vrsti takoj v začetku »... misel na starše in dom« ne dan!) — Pis.

vredno, je dejstvo, da nikogar ne silimo v šolo sokolske vzgoje, nego da vsakdo sam dobrovoljno sprejema nase nje dolžnosti in je deležen dobrot njenega vpliva.

Brat dr. Riko Fux, tajnik našega Saveza, pravi: »Prva dolžnost vsakega posameznika, dolžnost napram samemu sebi, napram narodu, iz katerega je izšel, dolžnost napram celoti je, da s telesnimi vajami doseže svoje in svojih potomcev zdravje, da pomaga pomladiti narod v telesnem, duševnem in npravstvenem oziru. Močni in zdravi posamezniki so temelj moči in zdravja rodovine; zdrave in močne rodovine pa so temelj zdravemu in močnemu narodu.« (»Sokol« I. 1919, št. 22).

In brat Miroslav Ambrožič, urednik »Sokolskega Glasnika,« piše: »Slabič se spotakne ob vsakem kamenu, ki ga krepka noga z lahkoto brcne v stran. In kdo je po svoji temeljiti nalogi dolžan, da ustvarja može krepkega značaja, zdrave in krepke borce, ki naj privedejo narod na tisto višino, da se ne bo treba bati primere z drugimi narodi? Sokol, naša vzgoja!« (Sokolski koledar I. 1921, str. 39.)

Naraščajnik in naraščajnica, glej, v taki šoli si in taka vzgoja brusi, lika, razvija, množi in jači vse moči tvojega telesa! Ti si nam starim Sokolom ponos, veselje in sreča, ti si svojemu narodu radostno upanje, ti si svoji lepi in slavni domovini poroštvo, da bo rasla v svoji veličini, da ostane nepremagljiva v svoji moči in da se združijo z njo vsi bratje in vse sestre, ki danes še ječe pod tujim jarmom!

In kadarkoli si, naraščajnik in naraščajnica, pri sokolskem delu v telovadnici, na letnem telovadišču, na zletu, pri tekmi, pri predavanju, pri gledališki ali pevski prireditvi — pomisli, da je istodobno na tisoče in tisoče tvojih bratov in sestic — danes vas je že nad 20.000! — zaposlenih z istim ali sličnim delom. Vse mišice naše sokolske mladine se krepe z istimi vajami in ob enakem orodju, vse te mlade in lepe duše sprejemajo vase iste plemenite nauke — vsa ta nebrojna četa širom naše domovine se vzgaja v sokolskem duhu, v zvestobi do Sokolstva, v ljubezni do naroda in domovine!

In glej, ti si v tej ogromnosti števila in v tej smotrenosti dela enak med enakimi: brat med brati, sestra med sestrami! In ko te prešinja ta zavest, se dviga v tebi volja, da hočeš in moraš napredovati v telesnem in duševnem zdravju.

Соколско братство.

ви Соколи су међу собом браћа и сестре. Они морају једни према другима да се опходе са пуно братске и сестринске љубави, са пуно искрености и узајамна поштовања.

Братство и једнакост међу људима нису поникли у Соколству, они су много старији, они су управо толико стари колико је стар и свет, колико је стара и наша земља. Братство и једнакост су стари колико је стара и природа. Они су постали онда кад је створена природа, они су закон који је творац природе поставио још онда кад је стварао свет. Он је тај закон братства поставио не само за људе, већ и за све животиње, и за све биље.

На први поглед изгледа мало чудно, како то да су људи браћа не само међу собом, него да су они браћа и са животињама и са биљкама? Но кад се у то питање дубље зађе, онда се јасно види, да је то један са свим природни закон. Исти творац створио је и биљни, и животињски свет, и човека. Све што на земљи постоји, све је творевина једнога творца; и биљке, и животиње, и људи, сви су деца једнога оца. Па не само то, него су и биљке, и животиње, и људи творени из исте материје, они су створени по истим законима природе, и живе истим животом. И човек, и животиња, и биљка рађају се, расту, хране се, дишу, осећају и умиру. Између живота биљнога и животињскога света у опште је много више сличности него што то на први поглед изгледа.

А кад нам сама природа налаже такав однос између животињскога и биљнога света, шта је онда остало за међусобне односе људи?

Кад је творац света створио прве људе, он их је наместио да седе у рају све док наши праоци нису учинили први грех, те били истерани из раја. А кад су већ били изгнани из раја, онда су људи учинили и други грех — Кајин, први син Адама и Еве, убио је свога брата Авеља.

Тај рај, о коме нам говори библија, није ништа друго до наша земља. Творац света створио је земљу, као рај, он је њему наменио добру и срећу људскога рода, али су сами људи својим греховима начинили од земље пакао, и свакога дана тај пакао чине све црнијим и страшнијим.

По учењу библије, први људски грех био је н е д и с ц и п л и н а. Први човек прекорачио је изрично наређење, те је окусио плод са забрањеног дрвета. Други људски грех био је з а в и с т. Кајин је убио свога брата Авеља из зависти, јер му је изгледало да родитељи више воле свога млађег сина, Авеља.

Прво братство међу људима упропаћено је дакле завишћу. И од тада, од првих људи па све до данас братство и љубав међу људима

највише се ремети том истом препреком — завишћу. Сиромах завиди богатоме, болестан завиди здравоме, ненаучен завиди наученоме, слаб завиди јакоме. Нико међутим од њих, ни они који завиде, ни они којима завиђа, неће да помисле о томе, да смо сви ми једно те исто, да нас је створио исти творац, по истим законима и од исте материје. Нико неће да помисли на то, да смо својим животом само пролазни гости на земљиноме шару, а да ће му сутра сви без разлике, и слаби, и моћни, и богати и сиромаси, и научени и ненаучени, и цареви и просјаци, сви ћемо ми помрети и опет постати сви једно те исто, као што смо и некада били.

Читава земљина кугла засејана је разним новим и старим гробљима.

У тим гробљима почивају безбројне генерације људи. Међу тим људима било је, као и међу нама данас, и злобе, и зависти, и пакости, и гражљивости. И међу њима је било људи којима су богатство и власт били идеали, и међу њима је било људи, који су себе држали нешто више од осталог света, али је дошао онај општи природни закон, закон смрти, покосио је све редом, без разлике на чин и положај, на богатство и снагу; сви су они отишли у земљу без игди ичега, па и без својих алузија, без злобе и зависти. Векови су прошли преко њихових гробова, па им се данас чак ни за име незна, а онај мали број од тих, о којима је историја привремено сачувала спомен, ти се спомињу или по добру, или по злу што су га за живота учинили.

У току векова међу људима су се јављали светлији умови; који су тежили да људе врате на прави пут, али се врло тешко успевало. После старих оснивача вере Конфучија и Буде, дошао је међу људе наш Велики Учитељ, Исус Христос, почео да проповеда братство и љубав међу људима. За његовом чистом науком пошло је огромно много света, али се у брзо после његовог распећа тај свет, баш под окриљем његове сјајне науке почео делити у разне фракције, које никако нису једна према другој гајиле ону братску љубав, која им је у аманет остала од Великога Учитеља.

Ради братства међу људима дизали су се, па чак и крв проливали читави народи. Француска револуција, при крају осамнаестог века пролила је силну крв под заставама на којима је било исписано гесло: слобода, једнакост, братство. Но не треба заборавити да из крви може да никне слобода, али из крви никад не ниче љубав. Напротив, кризизазива на освету, она ствара људе још суровијима.

Да би се међу људе усадили осећаји братства и љубави, потребно је развити код људи душу и морал, потребно је, да људи размишљају о животу, о суштини његовој, о циљу тога живота, и о завршетку његову. Кад би људи у свој свакодневни живот унели тако мало филозофирања, они би неминовно живели једним бољим и здравијим животом, они би тиме ударили темељ братству и узајемној љубави међу собом.

Nашa zemlja намењena je Tvorcem svojim da bude za ljude raj. Ljudi su izopachili tu namenu svoje zemlje, i izopachivaju je iz dana u dan sve više, dok od њe ne начине Содому и Гомору; изопачивају је, док од ње не направе страшни пакао. Међутим од земље се опет може направити рај. Наравно то не може да буде тако брзо. Многе десетине векова прошле су док је човек проиграо оно благостање коме је земља била намењена; много ће времена морати да прођу док се све врати на прави пут. Али једно је позитивно: ако људи са генерације на генерацију истински раде на томе послу, онда ће човечанство збиља стићи једнога дана до своје среће и благостања. А ако људи на томе прерођењу не раде ништа, они не могу доћи ни до каквих добрих резултата, човечанство ће срљати све дубље и дубље у пропаст, а земља ће постајати све црнији и несноснији пакао.

А ко ће живети у томе паклу?

Живеће генерације које ће доћи после нас, а међутим не треба забравити да ће те генерације бити наша деца и деца наше деце.

Пред оваквом сликом далеке будућности снажно и јасно се опртава величина соколске идеје, идеје чији су принципи братство и једнакост, идеје која до постигнућа тога циља тежи да дође моралним васпитањем омладине и њеним правилима, умним и душевним развијањем.

Соколско братство није дакле једна произвољна фраза, већ је једна стварна и неопходна потреба, која ће спасти наш Југословенски народ из овога вртлога у који га је бацио поратни морал и поратне навике. Соколско братство је један узвишени идеал који ће спасти читаво словенство, а у далекој, врло далекој будућности и читаво човечанство. Свесни тога, негујмо највећим маром то братство, негујмо га и ширимо га, јер тиме стварамо лепшу будућност своје народу! Негујмо га, јер тиме стварамо лепшу будућност потоњим генерацијам, лепшу будућност деци наше деце! Негујмо га јер тиме припремамо лепше дане човечанству и часно изпуњавамо дужност свесних и ваљаних људи!

J. SPICAR:

Domovina.

Dvogovor za sokolske akademije.

Vila: Raduj življenja v krogu zdaj mladine se veselem!
(Sedi zamišljena na kamenu).

Vila:
Zakaj pa, deček, ti kar sam pohajaš tu brez družbe?
Deček:
(Pride v kroju in jo ogleduje, potem):

Pa kaj premišljaš, deklica, Odhajam v svet, iskat si grem primerne, dobre službe.
na kraju osamelem?

Vila:

Po svetu hočeš, v službo ti,
ki si še mlad, neveden?

Deček:

No, no, ne misli, da sem res
prav tako malo vreden!
Roke so res mi slabè še,
a imam bistro glavo
in pa pošteno mi srce
poraja misel pravo.
Imam razum, ki treba le
ga je izpopolniti,
imam pogum, ki dal mi bo
še marsikaj storiti.
Zato ne vem, zakaj težkó
naj službo jaz dosežem,
če svoj razum pred vse moči,
kar jih imam, uprežem?

Vila:

Pogumen, deček, si zares
in zraven bistre glave.
Zaupaj mi in tvoja pot
privede te do slave.
Sedaj pa čuj, kar ti povem!
Le semkaj k meni sedi,
poslušaj mojo zdaj povest
o žalosti in bedi,
ki pretrpeva jo nekje
predobra, slavna majka.
Ne misli pa, da pravljica
je to ali pa bajka.
Prijatelj, vse je istina,
resnično je življenje,
resnična bol in toga je,
krvavo je trpljenje.

Deček:

Pa kje, povej mi, deklica,
je majka, ki žaluje
in pa zakaj? Li nihče je
osamljene ne čuje?

Vila:

To majka je, ki bila je
v nekdanjih časih slavna
in slavljena še zdaj povsod
je doba njena davna.
Kraljica bila ona je
in rod svoj je vodila,
ljubila s srčno ga krvjó
in skrbno ga redila.
In tudi sinom krepkim trem
življenja moč je dala,
»Slovenec, Srbin in Hrvat«
ponosno jih nazvala.
Vsa sreča bila je nad njo!
Še danes se opeva
ta doba njena slavljena,
da v širni svet odmeva.
A ljudstvu in sinovom trem
bila je sreča kvarna,
iz nje začela vstajati
nesloga je nevarna.
Nesloga bratstvu je propast
in konec je svobode,
pričetek to je suženjstva,
studeneč je zablode.
Glej, to opazil je sovrag,
ki je obdajal meje.
In če se dva prepirata,
lahko se tretji smeje.
Neslogo bračev je sovrag
porabil in udaril,
svobodo ljudstvu je odvzel,
sinove tri ugrabil.
Samotna zdaj ostala je
pod tujim gospodarjem,
sinovi pa služili so
sovražnim le vladarjem.
Kraljevski plašč zamenjala
je majka s haljo sužno
in dobo temno, dolgo je
prebela v ječi tužno.
Napočil pa je vendar dan,
ko kri je svet zbudila,

da streznil se je iz grozot,
ki vojska jih rodila.
Otresli bratje robstva se
in tujih so vladarjev,
očiščeni, iztreznjeni
iz vojnih šli viharjev,
rešili majko svojo so
in ji svobodo dali,
popravili pregreho so,
krivico poravnali,
ki narod jo zagrešil je
v nekdanji slavni dobi,
ki majko lastno vrgel je
sovražnikovi zlobi.
In zopet bila majka je
vsa srečna in vesela,
pod plašč svoj nov kraljevski zdaj
sinove tri je vzela.
In narod spet ji slavo pel
in majko blagroval je
in vriskal je nad svobodo,
razkošno gostoval je.
Sovrag pa stal ob meji je
še vedno kakor preje
in čakal je, da pride čas,
da v drugič se zasmeje.
Medtem, ko narod ves pijan
svobode prav ni cenil,
sovražnik mnogih bratov ga
in zemlje je oplnil.
In majka izgubila je
spet Gosposvetsko polje,
Gorico izgubila je
in Trst zato, ker volje
ni bilo v narodu močne
za čast in za vstajenje
in ki prinesla bratom tem
bi vsem osvobojenje.
In izgubljen je Korotan
in izgubljena Istra,
Triglava izgubljen hrbet
in Soča naša bistra.
Izguba bratov vélika

pol je milijonov štela
in majko je kraljevsko bol
hudó v srce zadela.
A vendar je ostal še up,
da vsaj osvobojeni
svobodo zvesto stražijo
vsi verni v službi njeni,
da složni v svojih srcih vsi
gredo za njo na delo,
jo čuvajo, jo branijo
pred zlobo vsako smelo.
A glej, ta up se materi
je v srcu že zadušil
in nade njene v svobodo
popolnoma je zrušil,
ker narod nevhaležni je
svobodi čast oskrnil
in materi kraljevi je
z lažjo srce presunil.
Pozabil spet je svobode
in pa osvobojenja,
pozabil muk in sužnosti,
pozabil je trpljenja.
In črni duh tam iz davnin
nad majko je razsajal
in s skritim, temnim delom je
sinove ji razdvajal,
nevoljo širil je povsod
in mamonu se klanjal,
na ščit krivico dvignil je,
pravico pa preganjal.
Tako pa narod, ki ga je
žar solнца osvobodil,
spet v sužnost nizkih je strasti
in grešnih zmot zablodil.
To je svoboda videla,
obraz si je zakrila,
užaljena od naroda
tožeč se obrnila.
Sovražnik pa ob mejah vseh
spet se že v tretjič smeje —
prepričan je in čaka že,
da zrušijo se meje.

A materi kraljevi, glej,
srce v bolesti plava.
O, kje hvaležnost ljudstva je,
kje je ljubezen prava!
Tako ihti zdaj dan na dan
in v žalosti gineva
in duša njena teh grozot
že komaj razumeva.
»Kaj sem storila, deca, vam,
da ste zdaj taki z mano?«
tako vprašuje majka še
to ljudstvo zapeljano.
A vse grmi in kolne jo,
res dobrih je le malo,
ki majki ubogi vedeli
bi za svobodo hvalo.
No, li zdaj veš, kdo majka je,
ki v boli težki tava?

Deček:

O, zdi se mi, da dobro vem,
da mi je misel prava.
Pa komu vendar mogla bi
zbežati iz spomina?
To naša skupna mati je,
je naša domovina.
O, slišal mnogo sem o njej,
kako je dobra, lepa.

Vila:

A mnogo je oči, ki so
za vso lepoto slepa.
In dosti src brez čuta je,
ušesa, ki so gluha.

Deček:

A domovina vendar vsem
deli zadosti kruha.

Vila:

Zato je treba, dragi moj,
stopiti v njeno službo,
ustvariti iz dobrih še
mogočno, trdno družbo,
da jo branili bodejo
in ji pomagli k slavi,
da trdno ji postavijo
njen dom na temelj pravi.
Sedaj te vprašam, kaj si ti?

Deček:

Kaj vprašaš, ko me gledaš?
Jaz Sokol sem in kdo je več?

Vila:

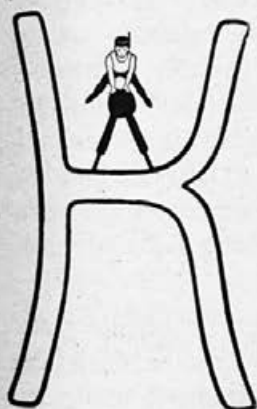
Res tega se zavedaš?

Deček:

Če se zavedam, vprašaš zdaj,
ko si o domovini
mji svojo pravila povest,
ki mi je še v spomini?
Zavedam se in dobro vem,
kaj moja je naloga,
da rešena trpljenja bo
predobra majka uboga:
Sokolska čast nalaga mi,
da rešim majko bedno
in da, če treba, s silo dam
ji zadošččenje vredno.
Za vso krivico, kar ji je
usoda naložila,
bo majka, znaj, iz mojih rok
plačilo vse dobila!

Kako je bilo nekdanj.

omaj 20 let je od tega, kar so se dogodili doživljaji, ki jih vam hočem povedati, dragi naraščajniki. Ni to dolga doba, toda med tem smo preživeli težke čase svetovne vojne, ki smo jo zlasti mi Sokoli občutili tem težje, ker smo bili deležni mnogih preganjanj in neprilik od bivših oblasti, kar je mnoge odvrnilo od sokolskega dela. Svetovna vojna pa je tudi naši mladini zapustila zle posledice, zakaj povsod se opaža, da nima več one mladeniške navdušenosti in ljubezni do idealov, ki ogrevajo mlada srca. Zato naj bodo te vrstice tebi, sokolska mladež v vzpodbudó, da se vživiš v sokolsko delo, da spoznaš

pravo sokolsko življenje, da ga vzljubiš, da v njem najdeš prave in trajne užitke.

Brezdovmonno je tudi v sokolskem življenju najlepša ona doba, ki jo preživljamo v vrstah pomladka in naraščaja. Veselje do gibanja in do proste prirode, ki se pri mladini pojavlja z velikim navdušenjem, se v sokolskem življenju uresniči in spremeni v dejanja, pri katerih se vidno kaže razvoj telesne moči. Novi utisi, nova spoznanja in doslej neznani pojmi se porajajo v mladi duši, ki v svoji neizkušenosti ne zna presojati njih notranje vrednosti, ker ji je čut spoznavanja in presojanja še nerazvit. Zategadelj zaide v tej dobi toliko mladih življenj na stranpota in zgubljena so taka bitja za pravo človeško družbo, ki ima od njih le škodo in izgubo. V tem važnem in za bodoče življenje tako pomembnem času ti nudi sokolska organizacija izvrstno pomoč ter te obvaruje moralne pogube. V ljubeznivem in požrtvovalnem prednjaku in voditelju sokolskega naraščaja najdeš iskrenega in izkušenega prijatelja in svetovalca, ki ti z odkrito in pametno besedo daje navodila za življenja pravo pot. Tvoji sovrstniki v sokolski telovadnici tekmujejo s teboj v plemenitem boju za razvoj telesne moči in za нравno življenje ter splošno izobrazbo. Je to neprestano bojevanje za dosego višjih ciljev, ki pa se vrši v medsebojni ljubezni in prijateljstvu. Dobrosrčnost in naklonjenost te spremljata v sokolski telovadnici in nehote se ti vzbudi v srcu zaupanje in ljubezen do onih, ki so te brez predsodkov sprejeli v svojo sredo. Novo moč začutiš v sebi, daje ti pogum in veselje na težko pot življenja. Postajaš Sokol! Tako se je godilo tudi meni in nikdar ne pozabim trenutka, ko sem kot trinajstletni deček prvič vstopil v sokolsko telovadnico. Bilo je v Kranju, v starodavnem in slikovitem mestu krasne Gorenjske in zavednih Gorenjcev. Prebivalstvo Kranja slovi po svoji kremeniti samozavesti in zgledni pridnosti daleč po domovini. To so kreposti, ki naj bi krasile tudi slehernega Sokola. Kakor v čebeljaku

so živo delovala kranjska društva za procvit svojega mesta v težkih časih suženjstva, ko nas je železna roka tiščala k tlom in nam je onemogočala kulturni razvoj in napredek. V tistih časih smo se zbirali nekateri obrtniški vajenci v mestni kaplaniji. Duhovni gospod, naš voditelj, je slutil, kaj pomeni mladina za bodočnost. Z lepimi besedami, s prijateljskim občevanjem in z belim kruhom, si je osvojil naše zaupanje. Kako tudi ne! Brezpraven vajenec, oddaljen od doma, vajen samo neprijaznega ravnanja v delavnici, kjer se uči, še s peklenščkom bi sklenil prijateljstvo, ako bi mu ga le-ta ponudil. Pripravljali so nas za bodoče politične pionirje svoje stranke. Nam je bilo prav, saj nismo poznali njih namenov, želeli smo samo prijazne besede in družabnosti. Toda hipoma se je spremenil naš položaj.

Neke nedelje popoldne sva se napotila s tovarišem v bližnjo vas. Idoča mimo zadnjih mestnih hiš, naju privabi hrušč in krik na dvorišče večje hiše. Pogledava skozi odprta vrata v dvorano, in pred nama se pojavi pestra slika: na sredi dvorane je stala četveronogata z usnjem prevlečena priprava, ki ji nisem znal imena. Rekli so, da je to koza. Spredaj je stala prožna deska in nekoliko fantov, najinih tovarišev, je neutrudljivo preskakovalo preko koze. Prvi se ojunači moj tovariš in poskusi skok. Postavi se na glavo, ena noga mu obvisi na kozi. Poskusim tudi jaz, toda moj skok je bil opreznejši. Zajahal sem kozo in splezal preko nje. Ozrem se okoli, povsod čudne priprave, ki jih doslej še nisem videl. Tovariš je menil, da je to telovadno orodje, na katerem vadijo Sokoli, to je oni ljudje v rdečih srajcah, ki sva jih nekaj nedelj poprej videla korakati skozi mesto. Ko smo se naveličali koze, je sledila miza. S strani pa nas je opazoval z dobrohotnim pogledom visok in mlad mož ter potrpežljivo vztrajal v telovadnici do poznega popoldneva. To je bil zaslužni osnivač Sokolstva na Gorenjskem, brat Evgen Sajovic, poznejši prvi načelnik Gorenjske Sokolske župe, prerašno umrl leta 1916. Utrujeni smo drug za drugim zapuščali telovadnico, veseleč se prihodnje nedelje. To se je nadaljevalo nekoliko nedelj zaporedoma. Telovadili smo brez vrste in reda, kar je kdo hotel in mogel. No, našega veselja je bilo kmalu konec. Neke nedelje smo našli vrata v telovadnico zaprta, in enako tudi prihodnje nedelje. Ostalo nam je zopet edino razvedrilo: sestanki v kaplaniji. Pripravljali smo se za prireditev vajenskega večera v društvu »Kranj«. Predstavljati bi imeli burko: »Kralj Herod«. Še predno pa je prišlo do vprizoritve, so nas novi dogodki povsem odtegnili iz tega območja.

Nekateri starejši vajenci so med tem časom izposlovali, da so se neke nedelje zopet odprla vrata telovadnice za nas vajence. Takrat pa smo se zvrstili v čelno vrsto in pred nas je stopil brat Miroslav Ambrožič, sedanji Savezni podnačelnik ter nam je v živih besedah razložil pomen sokolske ideje. Vpisalo se nas je preko dvajset v trgovsko-obrtni naraščaj, a telovadili smo samo ob nedeljah popoldne. Vsako-

krat je vladalo v telovadnici veselo življenje, ker so prihajali k telovadbi tudi starejši bratje, ki so se pripravljali za II. vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1904. Z občudovanjem smo motrili naraščajniki čudovite vaje, ki so jih izvajali odrasli telovadci. Naše navdušenje je raslo od nedelje do nedelje, zlasti pa še, ko nam je naš vaditelj pripovedoval o veliki sokolski družini, ki je bila že takrat razširjena po vseh večjih krajih slovanskega sveta. Slišali smo lepe besede o sokolskih krepostih, o bratstvu in o disciplini, zlasti pa nas je navdušil pouk o izpolnjevanju narodnih dolžnosti. Ni bila samo toplo zakurjena dvorana poleg kratkočasnega prevračanja po telovadnem orodju vzrok, da smo vzljubili telovadnico, ter pridno pohajali k telovadbi, v naših srcih se je marvč začela buditi narodna zavest, ki je žuborela v naši notranjosti kot neznamen studenček, ki pa je naraščala od dne do dne po novih pritokih, ki jih je nam vcepil naš skrbni vaditelj.

V tistih časih obrtnim vajencem niso cvetele rože. Vajenec je bil trpin, tembolj ker si pri krivicah, ki so se mu godile, največkrat ni znal pomagati zaradi svoje mladosti. Vrh tega je bil izrabljen, zaničevan in preziran. V sokolski telovadnici pa je našel vajenec razmerje, ki je bilo podobno onemu v domači hiši. To spoznanje, ki je vstajalo v naših srcih nekako polzavedno, nas je priklenilo na življenje v telovadnici močnejše, kakor vse drugo. Tiste dni smo tudi prenehali pohajati v kaplanijo. Misel sokolska je bila močnejša, kakor zgodbe svetega pisma. Drug za drugim smo izostali, no, ali ne brez pokore. Od nekod se je začela tiha a huda gonja proti temu, da bi vajenci telovadili v »Sokolu«. Žal, da ne brezuspešno. Začeli so nam braniti obisk telovadnice. Takrat je bilo kaj lahko rovariti proti »Sokolu«: Sokolsko organizacijo so smatrali kot protidržavno, kar je v svojem bistvu tudi bila. Vsaka takšna gonja je bila podpirana najizdatneje od vladnih krogov. Ker pa je bila sokolska organizacija napredna, so se našli tudi med meščani sovražniki sokolske ideje, ki je zastopala stališče svobode in enakopravnosti, in je čimdalje bolj težila za zblížajem z ostalimi Jugoslovani. Razumljivo je tedaj, da je dunajska vlada z vso močjo zatirala napredno misel in razvnela s tem medsebojni bratomorni boj. Ljudstvo je plačevalo visoke davke, ki so se pa porabliali pretežno le za povzdigo nemških dežela in za okrepitev nemškega gospodarstva v naših krajih. Le s hudimi boji smo dosegli malenkostne naprave. Pri tem pa smo imeli vedno nož na vratu. Zlasti so trpeli državni uslužbenci ter nameščenci pri nemškutarskih podjetjih. Mnogi so morali skrivati svoje narodno mišljenje, sicer so bili preganjani, ali so celo izgubili svoj kruh. Slabiči so pri tem sčasoma otopeli, postali so slepo orodje v rokah svojih nemškutarskih predstojnikov, mnogi pa so se izneverili svojemu rodu in so postali hudi nemškutarji, to je ljudje, ki so se v svojem koristolovstvu udinjali nemštvu, ter bili bojevití, kakor nekda janičarji. Nemškutarji so ponosno dvigali glave, bili pa so povsod, tudi v Kranju smo čutili to

zalego. Te razmere so bile krive, da je tudi število nas naraščajnikov padlo.

Naše število se je skrčilo v »Sokolu« na pet, kmalu na to pa smo popolnoma prenehali. Tako se ni mogla izpolniti obljuba našega voditelja, da nas popelje na zlet v Ljubljano. Nastal je zastoj, ali ne dolgo. Že v jeseni smo zopet pričeli pod vodstvom brata Ažmana, (še vedno aktivnega načelnika Gorenjske župe). Nekateri na skrivaj, drugi z znanjem svojega mojstra, kakor je kdo mogel. Zopet smo prezimovali vse nedelje v telovadnici. Ko pa je napočila pomlad, in je jelo društvo prirejati izlete, smo zaprosili brata vaditelja, da tudi nas vzame s seboj. Naša želja pa se je izpolnila šele koncem julija, ko smo poleteli s trobojnicami preko prsi, skrbno izvežbani v redovnih vajah, v prijazno Škofjo Loko. Bilo nas je pet četveroredov in iznenadili smo Škofjeločane, ko smo strumno korakali skozi mesto, pojoč »Mlade vojake«. Po tem prvem izletu smo postali samozavestnejši, pozdravljajoč se med seboj s sokolskim pozdravom. Postali smo skoro fanatično navdušeni. Ako smo zagledali odraslega Sokola na nasprotni strani ulice, zavili smo tudi mi tja, da ga srečamo in ga pozdravimo. Vodstvo našega naraščaja je prevzel na jesen novodošli prednjak brat Vester. Kakor prejšnji naši voditelji, bil je tudi on jako požrtvovalen, skrben in ljubezljiv ter smo ga kmalu vzljubili. Skoro nas je pričel pripravljati za javen nastop, ki se je imel vršiti spomladi ob društveni 10letnici. Vzgajal nas je preko vse zime. Seveda nismo zanemarili pri tem sistematične telovadbe. Neke nedelje nas je iznenadil društveni načelnik s pomembnim darom. Razdelil je med nas prvi letnik sokolskega koledarja, ki je izšel v Kranju. Tega darila so bili pozneje deležni naraščajniki sleherno leto. Po novem letu 1906. smo telovadili tudi ob četrtkih, ne vsi, mnogi so bili zaposleni do pozne noči v delavnicah. Naša sokolska vzgoja je zadobila s tem intenzivnejšo obliko. Poleg telovadnega pouka, dobrih zgledov in bodrilnih nagovorov smo zlasti pridno posegali po bogati sokolski leposlovni knjižnici.

Lepa slavnost je bila 10letnica Sokolskega društva v Kranju, zlasti za nas, ki smo prvič videli večje sokolske čete. Slavnosti so se udeležila sosednja bratska društva, v skromnem številu sicer, zakaj slovensko Sokolstvo je bilo še maloštevilno, četudj krepko in imajoče na sebi že štiri križe. Naš naraščaj je takrat prvič javno nastopil. Izvajali smo vaje s palicami, telovadili na orodju in naposled izvedli skupino. Zadovoljstvo je vladalo v naših vrstah, praznik večji, kakor si ga le morete misliti. Mesece in tedne smo brojili, a nikakor ni hotel napočiti srečni dan, tako težko pričakovan. Naš prvi nastop je zadal občuten udarec številnim nasprotnikom sokolske misli. Spoznali so, kaj je sokolsko življenje v telovadnici. Slikoviti prizori, ki jih je izvedel dobro pripravljeni naraščaj, so mogočno vplivali na nasprotnike telovadbe vajencev. Prepričali so se, da je sokolska telovadba pomembno vzgojno sredstvo, ki

pospešuje v mladini telesno rast in duševni razvoj, da jači in krepi mladeniško poklicno sposobnost. Poslej smo imeli vajenci mnogo več prostosti od strani naših gospodarjev glede telovadnega obiska.

Tekom leta smo še enkrat nastopili v Pristavi pri Tržiču. Črez zimo pa smo se starejši začeli pripravljati za vadiateljske pripravnike. Vadiateljski zbor nam je dal na razpolago svojo skromno strokovno knjižnico. Dva sva prevajala vaje iz čeških »Vadbenih večerov« in iz »Vadiateljskega lista« v slovenščino po navodilih in s pomočjo brata E. Sajovica. Vaje smo potem z drugimi vadili in preskusili. Na ta način smo se hitro in dobro seznanili z nazivoslovjem. — V tem letu so se začeli pojavljati katoliški »telovadni odseki«. Naši nasprotniki so spoznali, da je treba mladini dovoliti nekoliko pregrešnega veselja, za kar so spčetka smatrali telovadbo, da pridrže nezadovoljneže v svojih vrstah. Zakaj močno so se krepila in množila sokolska društva, krepila pa se je tudi napredna misel, zato so odvrčali mladino od sokolskih društev. Videči tvorno in vstvarjajočo silo sokolske organizacije, so si osnovali lastno telovadno organizacijo po sokolskem vzoru l. 1906. in prevzeli so celo sokolski kroj. Ta pojav je pospešil mogočno razživljenje sokolske organizacije po vsej domovini in podžigal sokolske vrste k delu in vztrajnosti.

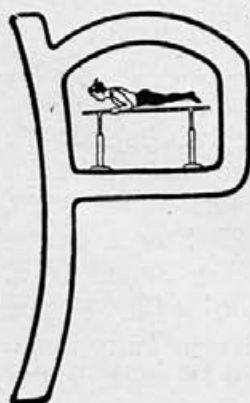
Pod vtisi tekmovalnih priprav, ki so se vršile v društvu za zlet v Prago l. 1907., se je porodila želja, da bi tudi mi tekmovali med seboj. Naša vnema do telovadbe ni poznala meje. Radi bi bili postali dobri telovadci, v tem stremljenju smo bili pripravljani za vsako žrtev. To naše veselje je izrabil naš takratni voditelj br. Janko Sajovic — poznejši društveni in župni starosta — ter nas je razvnel za boj proti nikotinu in alkoholu, naglašujoč, da oba zmanjšujeta telesno in duševno sposobnost ter pospešujeta pri telovadcu pojave utrujenosti. Mnogi smo se oprijeli tega nauka in opustili kajenje in se vzdrževali alkoholnih pijač. Skoro za tem je prevzel vodstvo naše telovadbe zopet brat Ažman. Uresničil je naše želje po tekmi in dne 20. julija 1907. se je vršila prva tekma slovenskega sokolskega naraščaja. Tekme se je udeležilo 12 naraščajnikov. 6 v nižjem in 6 v višjem oddelku. Vaje so bile primerne in nekaj tednov pred tekmo objavljene. Tik pred tekmo pa je bila izžrebana po ena vaja za vsako orodje. Tekmovali smo na drogu, bradlji, konju vzdolž, v skoku črez kozo, v skoku v daljino in višino, v plezanju, v teku in v prostih vajah. Torej pravcata in resna borba. Dosegljivih je bilo 50 točk, dosegli smo jih v višjem oddelku: Janko Jazbec 46.5, Zdravko Falle 43.75, Rado Čelešnik 42.75, Rudolf Sturm 41.5, Miha Mohor 38.25, Andrej Šifrer 35.25; v nižjem oddelku: Ciril Weit 42.25, France Čemežar 42, Blaž Bartolj 38, Tomaž Jerman 38, Ivan Mežek 37.50, Janez Grilec 36.75. Tekma se je vršila v telovadnici, plezanje (9 m) in tek pod milim nebom, ob številnem obisku občinstva. Sodniki so bili: Janko Sajovic, † dr. Janko Šavnik, Konrad Geiger, † Boleslav Bloudek, † Ev-

gen Sajovic in Fran Ažman. Vsi, ki smo dosegli predpisano število točk, smo dobili lepe diplome, poleg tega prvi v višjem oddelku lepo vezane prve tri letnike »Slov. Sokola« s podpisi vseh sodnikov. Poročevalec v »Gorenjcu« (tednik, ki je izhajal v Kranju) piše o tej tekmi med drugim: »Vaje na orodju so se izvajale dokaj dobro; v nižjem oddelku bi se morali posamezniki pač bolje pripraviti za tekmo. Grajati moramo korakanje, ki je bilo pretirano in preglasno, koraka naj se vedno naravno in mirno, ne prisiljeno in z razbijanjem. Vedenje v vrsti, kakor tudi dostop in odstop sta bila vzorna in hvalevredna. Mladim sokoličem kličemo: Le tako naprej! Z vzornim vedenjem v telovadnici in na ulici, z vestnim izpolnjevanjem sokolskih dolžnosti boste pokazali, da se pripravljate za prave Sokole.« Naslednji dan se je vršila javna telovadba trg. obrtnega in šolskega naraščaja v Stražišču pri Kranju. Nastop je jako dobro uspel.

Po tej tekmi smo jeli starejši polagoma prehajati v vrste članov, dovršivši svojo učno dobo. Za nami pa so stopili drugi naraščajniki, ki so jih privabili zgledi. Mi smo polagoma spoznavali, kako pomembna je bila vzgoja, ki smo jo bili deležni v sokolskem naraščaju. Mnogi naši bivši tovariši vajenci, ki se niso mogli ali se niso hoteli udeleževati telovadbe, so v rasti in splošno telesno znatno zaostali za nami, pa tudi v drugih ozirah je bilo opazati razlike. Črna nehvaležnost bi bila, ako bi se tedaj človek ne spomnil onih naših voditeljev, ki so dolgo vrsto let delovali nesebično in nekateri še danes delujejo, za vzgojo često zanemarenih vajencev in druge mladine. Toda bilo bi premalo gojiti samo čut hvaležnosti do onega, ki ti je pomogel, nego »pojdi in stori tudi ti tako«. Da se je to res zgodilo, pričajo mnogi teh naraščajnikov, ki so bili vzgojeni v kranjskem »Sokolskem društvu« in danes kot pridni sokolski delavci delujejo v raznih krajih naše domovine, kjer dalje sejejo sokolsko seme, ki bo brezdvomno bogato obrodilo. Ona mala četica kranjskih sokolskih veteranov, ki še živi in je še vedno pri delu, pa ima za svoj trud največje zadoščenje v zavesti, da ta trud ni bil brezplođen.

DUŠAN M. BOGUNOVIĆ:

O pristojnom ponašanju.

ristojno ponašanje kod Sokolića i Sokolice jeste naj-ljepša preporuka. Nije lako postići pristojno ponašanje, za to treba vežbe, nauke i volje. Hoćemoli da budemo pravi Sokolići i Sokolice i da se razlikujemo od svake druge dece i da drugima budemo primer rada u Sokolstvu i da radom i ponašanjem dulujemo na drugu decu da i oni budu članovi naše sokolske porodice, tad treba da se priviknemo na pristojno ponašanje. Da dođemo do pristojnoga ponašanja, moramo se privići na dobre kreposti, na kojima temelji pristojno ponašanje. Jest to pre svega poštenje (moralnost) koja kao biser kamen mora

svakoga od nas da resi. Moralan čovek se ugiblje svima prilikama koje bi mogle njegovu dušu, osvedočenje i čistoću da podčine. Moralan čovek govori samo pristojne reči, a kloni se grubi izraza ili reči pred sobom, drugima, a naročito u društvu. Pokraj moralnosti (poštenja) o kojem ću Vam još pisati, do pristojnoga ponašanja — spada i krepost učtivosti. I to u prvom redu učtivost prema starijima, a onda prema svojim družima: Sokolićima i Sokolicama. Naši stariji su Sokoli — jesu naša starija braća i sestre, koji u prvom redu vode društvo, u drugom redu su sva braća i sestre u našoj sokolskoj porodnici. Svaki pristojan Sokolić i Sokolica pre svega učtivo pozdravlja starijega sa sokolskim pozdravom: Zdravo! Kod pozdrava gledaj uvek u oči onoga koga pozdravljaš, a na pitanje odgovori točno i bez uvijanja. Pozdravljajte se učtivo i između sebe, a razgovarajte tako pametno i otvoreno, da se već po Vašem razgovoru pozna da ste članovi Sokolstva. Ponašajte se ovako ne samo gdje Vas gledaju oči starijih, već i tamo, gdje nema nikoga, jer baš će se tako pokazati da ste pravi Sokolići i Sokolice. Uklanjajte se svih misli u srcima Vašim, koje bi Vas odvele na krivi put. Jesmo društvo bratstva u kome svatko od nas nastoji da svima svojim silama koristi tome bratstvu. Radi toga negujmo ljubav i bratstvo među sobom. Pomagajte naročito onima, koji pomoći trebaju, ne zaboravite, da ćete i Vi nekad pomoći trebati. Ne učite se dobrom ponašanju samo iz knjige već u primernom životu. Druži se sa onima, koji su tebi ravni. Je su li ti stariji brat ili sestra naručili da nešto učiniš što možeš učiniti, ne oklevaj već odmah učini; ne moreš li tad otvoreno kaži da ne moreš. Starijem od sebe uvek daj prvenstvo kod vježbe, stola, sedenja ili sličnoga. Nemoj nikada kao mladi sjesti pred starijega. Ukloni se uvek ti kao mladi starijemu. Ako te ko šta pita za kako mjesto, stan, kuću ili što slično, ako ti je moguće odvedi ga i pokaži mu. Nemoj nikada da se pleteš u razgovor starijih, dok te ne pita. Čekaj prilikom kad treba da nešto primiš ili dobiješ na svoj red i poziv. Pre ulaska u sobu kucaj i tek pošto ti se odgovorilo ulazi. Pri ulazu u sobu pozdravi i čekaj da te se upita što hoćeš.

Kad se šetaš ulicom, starijega puštaj uvek s desne strane. Ne smeji se glasno na javnim mestima. Razgovaraj uvek mirno i bez srdžbe. Nemoj nikad da svoje uverenje nastojiš da krikneš vikom i rečima, već sabranim govorima.

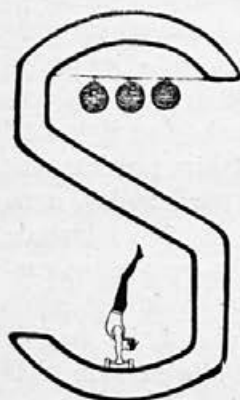
Dok stariji u društvu nisu sjeli, ne sedaj dok ti se ne reče.

Naročito se pristojno vladaj u sokolani. Sam sebe odgoji u tom pravcu t. j. u pristojnom ponižanju, jer to ne će biti samo na korist Vama, nego i celom Sokolstvu i Narodu, za koje se Vi spremate da danas sutra budete njegove vrste.

A da to postanete, jedno od mnogih srestava jeste i »pristojno ponašanje«, koje mora da ima svaki Sokolić i Sokolica, ako hoće da bude zaista član naše sokolske porodice, porodice: ljubavi, bratstva i sloge. Zdravo!

Kaj hočemo od naraščaja?

(Iz češčine po članku Fr. Maška.)

Sokolski naraščaj smatramo kot največjo nado dobre bodočnosti naših sokolskih društev. Naša želja je, da bodi članstvo, ki je izšlo iz naraščajskih vrst, temeljito vzgojeno ne le po telovadni strani, temveč trdno in prepričevalno podkovano tudi duševno in nravno v duhu Fügnerja in Tyrša. Le na ta način se bo delavnost in izdatnost naših društev poglobila, ako vstopijo v društva že predvzgojeni člani, ne pa članstvo, nepripravljeno za sokolsko delo.

Doba od 14. do 18. leta je pri mladenčih in devojkah jako važna. V tem času se pripravljata mladenič in mladenka na pot za svoj življenjski poklic. Napeti morata vse svoje sile, da se temeljito pripravita za samostojno življenje. Treba je mnogo truda, mnogo moči, mnogo samozatajevanja, vztrajnosti in pridnosti, da se doseže ta cilj. In baš v tej dobi doraščanja ima sestavno in smotreno gójena telovadba neobičajno velik pomen za vzdržavanje zdravja in za življenje potrebnih sil. Pomen telovadbe v sokolskih društvih je še tem večji, ker zahteva od telovadečega vso potrebno disciplino, na drugi strani pa nudi sokolska vzgoja odkritost, prijateljstvo in medsebojno ljubav telovadcev in sokolskih vzgojiteljev. Sokolska vzgoja vcepi vsakemu posamezniku ljubezen do telovadbe, pouči ga o namenu sokolske telovadbe ter ga navaja, da z nravnostjo in treznostjo ohrani sile, pridobljene pri telovadbi.

Sokolstvo vzgaja že dolga leta svoj naraščaj in kaj zahteva od njega? Mnogo!

Neobhodno je potrebno in dolžnost vsakega naraščajnika in naraščajnice je, da hodi vedno redno k telovadnim vajam in da vztraja pri telovadbi vse dotlej, ko zamenja naraščajsko legitimacijo s člansko, ko vstopi kot član ali članica v društvo. Za to je treba mnogo samozatajevanja, saj se vedno najdejo zapeljive prilžnosti, ki te odvrčajo ali skušajo odvrniti od telovadbe. Če pa vse to premagaš in vztrajaš pri svojem delu, kažeš s tem svojo moralno silo, svojo ljubezen do telesnih vaj.

V telovadnici vladaj vzorna disciplina, nikdar naj svoboda kretanja in družabnosti ne prestopi dopustnih mej.

Obnašanje sokolskega naraščaja pa bodi tudi izven telovadnice v vsakem času in povsod vzorno. Vsak korak, vsaka beseda, vsako dejanje mora biti sokolsko. Sokolski naraščaj morajo krasiti take lastnosti in tako obnašanje, da se ga že oddaleč pozna, da je deležen sokolske vzgoje.

Naš naraščaj mora biti vsestransko zaveden. Ne le zaveden v svojem sokolskem in narodnem delovanju, temveč tudi v svojem strokovnem poklicu. Povsod bodi naš naraščaj vzor. Vsaj doba 4 let, ko se tvori temelj nadaljnjemu razvoju, ni dolga. Hitro mine, in čim več si v tej pripravljalni dobi pridobil, tem bolje za tebe samega in za društvo.

Dandanes se marsikdo in marsikatera organizacija prizadeva, da pridobi mladino za svoje namene, ki niso vselej čisti. Sokolska društva imajo edini namen, da dobro in temeljito vzgoje svoj naraščaj, da se telesne, duševne in нравne sile mladine izboljšajo in okrepe v korist našega naroda, ki je navezan na vsakega pojedinca, če nanese potreba v težkih in resnih časih.

Sokolstvo trdno upa, da ga njegov naraščaj niti sedaj, niti v zrejši dobi nikdar ne zapusti in se mu ne izneveri. Pač pa je trdno prepričano, da mu bodete vsi trdna in zanesljiva opora in silna obrambna četa. Zdravo!

JOSIP JERAS:

Zgodovina telovadbe.

(Dalje.)

Jindřich Fügner.

če in ustanovitelj Sokolstva je bil dr. Miroslav Tyrš. Pri težavnem delu mu je največ pomagal Jindřich Fügner. Imeni Tyrš in Fügner sta v neločljivi zvezi v Sokolstvu. Vzajemno sta ustvarila veliki pojem sokolstva ter mu dala jedro in podlago za njegov obstoj.

Jindřich Fügner se je rodil 10. septembra 1822. v Pragi kot sin bogatega trgovca. Ko je dovršil gimnazijo, je vstopil v uk v trgovino svojega očeta. Pozneje ga je oče poslal v svet in tako se je dobro izobrazil v trgovstvu in v svetovnem prometu. Ko se je vrnil v domovino, je prevzel trgovino po očetu. Bil je praški občinski svetovalec in član praške trgovske in

obrtne zbornice. Razen s trgovino se je z veseljem bavil z umetnostjo, znanostjo in glasbo. Bil je visoko izobražen mož.

Omenil sem že, da je bil izvoljen ob ustanovitvi praškega Sokola in na predlog Tyrša za starosto prvega češkega sokolskega društva. Le dobra tri leta je bilo sojeno Fügnerju delovati v Sokolu. Umril je že 15. novembra 1865. Toda kratko njegovo starostovanje praškemu Sokolu je velikega in trajnega pomena za češko Sokolstvo.

Fügner je bil po svoji naravi skromen in tih; v javno življenje ni posebno posegal in živel je z vso ljubeznijo za svojo družino. Doba češke prebuditve i ustanovitve praškega Sokola pa sta ga postavili v prve vrste narodnih borilcev. S svojim zglednim življenjem in neumornim delom je pokazal narodu pot zdravega in dostojnega življenja.

Odkar se je seznanil s Tyršem, ga je vezalo z njim nerazdružljivo prijateljstvo. Tyršu je nekoč pisal: »Kakor hitro sem se seznanil s Teboj, sem se zavzel za Tvoje prijateljstvo, upal sem počastiti sebe, prizadevajoč si, da postanem vreden Tvojega prijateljstva. Če ne bi mogel biti Tvoj prijatelj, bil bi raje Tvoj smrtni sovražnik, vse to raje, nego da bi bil Tebi malovažen.«

Kot starosta praškega Sokola je posvetil Fügner vse svoje sile temu narodnemu in plemenitemu društvu. S svojimi zgledi in dejanji je učil, kakšno naj bo naše delo, držeč se izreka: Niti dobička niti slave! Fügnerjeva požrtvovalnost je šla tako daleč, da je postavil na lastne stroške svojemu društvu krasen sokolski dom s telovadnico, v kateri se je pričelo telovaditi 9. decembra 1863. in ki je še danes ena najlepših telovadnic. Fügnerjeva zasluga je tudi, da so se osnovala po drugih čeških mestih nova sokolska društva in se pozneje razvijala po vseh slovanskih zemljah.

Fügner je zapisal na sokolski prapor geslo enakosti in bratstva. S tem geslom je izrazil misel, da je v Sokolstvu prostora za vse sloje brez razlike stanu in poklica. Sam je bil najvzornejši učitelj bratstva. Pravi Sokol ne pozna razlike med učenjakom in delavcem, med bogatašem in revežem, tako je oznanjeval sokolski evangelij. Bratstvo in ljubezen naj vladata med članstvom, tvoji uspehi naj bodo uspehi tvojega brata — Sokola, ne mržnje, ne sovraštva ne pozna Sokol; vsi smo enaki, vsi delamo v dobrobit in za napredek svojega naroda — bratje smo. V znak bratstva se Sokoli tikajo med seboj. Bratstvo utrja Sokolstvo v nepremagljivo trdnjavo.

Ob ustanovitvi sokolskega društva in pri določitvi sokolskega kroja je Fügner dosegel, da se je rdeča srajca sprejela v sokolski kroj. S tem je hotel dati Sokolom vidni znak stremljenja po narodni osvoboditvi in osamosvojitvi.

Dr. Miroslav Tyrš: Njegov životopis.

Tyrš je poleg Fügnerja ime, ki ga izgovarja sleherni Sokol s posebnim spoštovanjem. To ime je nesmrtno v zgodovini Sokolstva, ker znači velikega moža, ki je bil ustanovitelj, učitelj in vodnik Sokolstva.

Miroslav Tyrš je bil ojen 17. septembra 1832. v Děčinu nad Labo. Njegov oče je bil zdravnik in je kmalu umrl (1837.) tudi drago mater je izgubil Tyrš v zgodnji mladosti. Tedaj je prevzel skrb za sedemletnega Miroslava njegov stric v vasi Vrutice. Na deželi — v svežem zraku, med

bujnopisanimi lokami, v senčnih gozdih, na zelenih pašnikih z žuborečimi potoki — so potekla mlada leta pridnega in nadarjenega Miroslava.

Dan za dnevom je hodil, kos kruha v žepu, v vaško šolo v Vtelni, ki je bila oddaljena poldrugo uro od Vrutic. Na potu so mu delali družbo vaški otroci, s katerimi je vedno prijateljsko občeval. Pozneje se je njegov stric preselil v Stranov. V novem bivališču je prevzel poučevanje mladega Miroslava ondotni župnik. Toda učenje mu ni delalo mnogo skrbi. Bolj kakor šolski predmeti so zanimale dečka različne narodne pravljice o duhovih, zmajih, škratih itd.

Naposled je prišel čas resnega učenja. V Pragi je vstopil v gimnazijo. V tem času je umrl njegov stric in njegov novi varuh je postal drugi stric Anton Kirschbaum. — Sirota Miroslav, ki je izgubil že v rani mladosti roditelje, je bil čimdalje bolj priden in se je s tem izkazoval hvaležnega svojim dobrotnikom, pri katerih je živel in ki so skrbeli zanj.

Na gimnaziji se je kmalu povzpел skoro nad vse součence, bil je vedno med prvimi. Posebno sta ga zanimala klasična jezika latinščina in grščina. Nad vse je občudoval stare Grke. Njih spisi so vzbudili v mladeniču ne le ljubezen do domovine in svobode, ampak tudi do telovadbe. Krasne in močate postave starih Grkov z močno razvitimi mišicami, s plemenitimi potezami, somernimi udi, z vitko rastjo so na Miroslava tako vplivale, da se je pričel sramovati lastne slabosti. Ko je po maturi, ki jo je napravil z odliko, težko zbolel in mu je po okrevanju zdravnik svetoval naj pridno telovadi, se je Tyrš z nenavadno vztrajnostjo lotil telovadbe.

Na vseučilišču je poslušal modroslovne nauke (filozofijo). Ko je dokončal modroslovje in je postal leta 1860. doktor filozofije, je začel delovati jako mnogostransko: na znanstvenem in leposlovnem polju, pri Sokolu in drugih narodnih društvih. Postal je vseučiliški profesor v Pragi. Nekaj časa je bil tudi poslanec.

Prav posebno veselje je imel do potovanja. Že kot dijak se je napotil peš v Italijo z nahrbtnikom na plečih in malo denarja v žepu. Vrnil se je čez Slovenijo in Dunaj v domovino. Potoval je na Nemško, Francosko in Angleško. V Italijo je potoval še dvakrat, in sicer radi tega, da si okrepi svoje omajano zdravje v milem južnem podnebjju.

Tyrš si je šel iskat zdravja tudi v Alpe. V Ötzu na Tirolskem se je 8. avgusta 1884. ponesrečil in utonil v reki Aachi. Njegovo truplo so prepeljali v Prago, kjer je imel naravnost kraljevski pogreb. Pokopali so ga na olšanskem pokopališču poleg Fügnerja. (Dalje prih.)

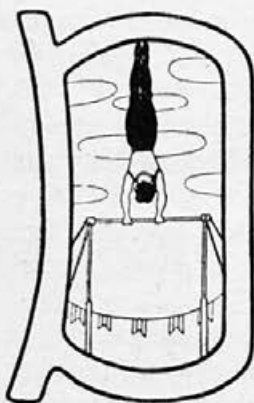

Dnevnik mladoga čoveka.

(Dalje.)

16. IX.

anas sam rano ujutro jedva ustao, tako sam bio izlomljen. U uredu je bilo sve po običaju, niko se nije tužio. Samo poslepodne mi je jedan isporučio, da me gospođica Karska (tak se zove ona lepa Sokolica) pita, bolu li me ruke od jučeranjega rada. Nisam hteo da priznam pa sem rekao, da ništa ne osećam, pa to nije bilo baš ništa. A već vidim, da im sutra neću moći izmaći. To ti je zabava! — Idem da spavam, potpuno sam slomljen.

17. IX.

Opet sam bio na argatovanju. Jedan me je iz moje skupine pitao, iz kojeg sam društva, jer da me ne poznaje. Rekoh mu, da nisam Soko, našto se on odmah izvinjavao, što mi je govorio »ti«. Neki čovek u godinama, koji je s nama kopao, rekao mi je opet: »Kad nam pomaže, onda kao da nam je brat!« I tad sam čuo glas: »A zašto niste u Sokolu«. Nisam našao drugog izgovora pa sam rekao, da nije dugo tome, što sam ovamo došao. Savetovali su mi, da se brzo prijavim, da je već sutra odborska sednica. — Već vidim, da se neću moći rešiti tih ljudi, sve dok im ne platim tu njihovu članarinu. —

18. IX.

Već zarana je drug Havranek doneo neki papirić i počeo me ispitivati o svakojakim ličnim stvarima i sve je upisivao. Na to mi je pružio taj list papira, da ga pročitam i potpišem; to da je prijava za Soko, kako sam bajagi jučer izrazio želju. Zaista su zgodni: Bio je to pravcati zapisnik. Ne mogu da razumem, čemu ti ljudi sve to trebaju, Najbolje mi se sviđalo, što su mi obećali vratiti uplaćeni novac, ako me ne bi primili u društvo. Još ću na koncu konca biti i premalo podoban za to društvo. — Navečer sam sreo gđicu Karsku, koja me je usred razgovora zapitala, da li mi je ime Jaroslav. Kad sam to potvrdio, reče mi sa smeškom, da već visim na nekoj dasci u vežbarnici. Strašni ljudi!

19. IX.

Jutros mi je drug Havranek ozbiljna lica saopštio, da sam primljen na šestmesečnu probu, kao da je do bogzna kakve važne stvari. Rekao sam mu, da bi bio radije odustao od prijave, jer neću jamačno moći da ih u 6 meseci dostignem u telovežbi a ispita da sigurno neću moći položiti. Objašnjavao mi je, da tu nije do ispita u telovežbi, nego da je ta odredba radi ljudi, koje još ne poznaju. To ne treba da

me vreda jer se postupa po istim strogim pravilama sa svakim novaj-
lijom. Čudno društvo! U njih je sve jedno, radnik ili obrazovan čovek.
Ne bi se čudio, da bi me hteli još i rentgenizovati pre, nego što mi
dadu legitimaciju! Odmah me je pozvao, da dodem još večeras na
telovežbu, jer da mogu sad odmah početi. Obećao sam a zbog svake
sigurnosti sam još pitao, treba li da kupim sokolsko odelo. Na to da
me niko ne nagoni. To me veseli, inače bi morao opozvati prijavu,
jer me u odelu neće niko nikada videti.

Navečer sam išao da gledam na času. Po zidovima vise različna
gesla (izreke), većinom po Tyršu i Fügneru, jamačno da služe kao
podstrek pri vežbanju. Po neki put sam bio upravo presenećen. Neki
su ljudi izvodili zaista vratolomne vežbe ali samo pre i posle časa.
Samo je vežbanje većinom dugočasno i neznam, kako ću ih dugo još
polaziti. Sve vodi nekolicina ljudi, jamačno dobro plaćenih i inače oni
temeljito poznavaju vežbe na svakojakim spravama. Vežba se po
naročitom nacrtu, što visi na zidu. U svoje sam vreme imao kod
kuće na vrtu vratilo (preču) pa sam radoznao, umem li još štogod.
Idući ću put pokušati. Sutra ću kupiti te njihove hlače (čakšire), ma-
jicu i popuče za gimnastiku.

Razume se samo od sebe, da sam bio samo »brate« pa »ti« i opet
»ti«. Bilo je i nekoliko poznate gospode, s kojima zajedno ručam.

Pre časa bio je u vežbaonici predsednik društva, »brat starosta«,
kako oni to kažu pa je držao svečan pozdrav nekom članu, koji već
30 godina vežba u društvu. Kažu da je 48 godina star, o čemu nisam
uveren, jer izgleda mnogo mlađi. Vežbanje da je napustio samo onda,
kad je bio u ratu. Kad je jedamput ugano nogu, morali su ga dvaput
donositi u vežbaonicu, tako ga je vuklo. Ta ti su ljudi pravi fanatici!

20. IX.

Subota je — strahovito je mnogo bilo posla danas dopodne. Sija-
set je ljudi bilo u mlinu. S prijateljem Havranekom nisam dospeo ni
rečce progovoriti. Upodne sam morao sesti k stolu, za kojim sede So-
kolovi, koje sam jučer vidio na času. Od njih sam saznao mnogo
zanimljivih stvari o toj sekti. Pre svega: Ti ljudi, koji vode telovežbu,
nedobivaju ništa plaćeno, sve rade za badava; ima ih, koji tamo rade
svako veče već godinama. Toga nisam ni verovati mogao.

Pa onda: Onaj, što su ga isključili, neki je ovdašnji ratni bogataš,
koga optužuje društvena komisija da je »verižio«. Na sudu ga nije
niko ni prokazao a eto članovi ga samo tako među sobom optužiše.
Kakvog to ima posla s telovežbom?

Posle ručka sam išao kući s ovdašnjim školskim upraviteljem,
koji je kao neki vaspitavač među Sokolima i on mi je s oduševljenjem
pričao o društvenom životu. Njemu samom ima već preko 50 godina
a polazi stalno telovežbu. Rekao mi je, da ništa tako ne uvažuje u
svom životu kao svoje sokolsko delovanje. Nisam mu prećutao, da
mi je to nerazumljivo. Još mi je kazao, neka samo često zalazim među

članove, neka čitam sokolsku literaturu, naročito Tyršove spise. Kad smo se opraštali, nasmejao se i rekao: »Videćete, i vas će pograbiti kao što je i nas pograbilo i udubićete se u veliku misao, koja se sakriva u Sokolstvu.« Pri tome je izgledao tako oduševljen a ujedno i naivan, kao kakav prorok staroga zaveta. Nisam mu hteo prigovarati i ostavio sam ga u tome. Saznao sam još i to, da sam sinoć jednoglasno primljen. Zagovarao me je onaj isti, koji je u četvrtak kopao sa mnom ilovaču i prijatelj Havranek. Istom su prilikom otklonili prijavnicu ovdašnjeg glavara stanice, koji je za rata nagonio lude, da potpisuju ratni zajam i uvek je hodao okićen crno-žutom trakom. Po mom bi mišljenju ovaj mogao usprkos toga polaziti telovežbu. Uopšte uvidam, da u Sokolu nije samo do sposobnosti za telovežbu, nego da si prisvajaju kod svojih članova neko pravo na sve, na njihovu volju, tome ću se na svaki način odupirati. Sva je prilika, da u tom Sokolu biraju članove vrlo oprezno, drukčije nego se postupa u drugim društvima. Tako su mi n. pr. rekli, da bi me bili otklonili, da sam član kakvog klerikalnog društva, čitava je množina stvari, koje nemaju s telovežbom baš ništa zajedničkoga.

21. IX.

Bila je nedelja. Čovek u takvom gnezdu ne zna, šta da počne. Pročitao sam sve novine; kod kuće sam malo ponovio francuski, da ne zaboravim sve u toj pustinji i onda sam pošao, jer mi je bilo dugo vreme, na čajanku, koju je priredio Soko u čast onoga brata, koji je toliko godina vežbao. To veće su priredile matere sokolske dece, jer on već skoro četvrt stoleća vežba naraštaj. Ime mu je Holub. Stolar je i neženja a živi sa materom. Išao sam neraspoložen sećajući se veselih poslepodneva u Pragu no zlovolja me je naskoro prošla, jer sam vidio mnogo različnih, za mene novih i zanimljivih stvari iz života toga društva. Bratu su se Holubu zahvaljivali i ozbiljno i u šali i sve je bilo neobično srdačno. Zaista, kad su mi prišla dva mala dečičića pa mu detinjskim glasićima obećala u imenu svih drugih, da se hoće potruditi, da ima uvek radosti s njima, jer je sav život posvetio Sokolu, morao sam brisati suze s očiju, kao i svi drugi. No naskoro je bio kraj mekanom raspoloženju. Dvorana se tresla od smeha, kad no je svršavala zahvalni govor sedmogodišnja žabica govoreći, neka se brat Holub konačno ipak odluči i izabere »m e d u n a m a ž e n a m a« jednu, dok ne bude prekasno pa nas drugi poberu. Devojićica se pri tome vrtila, kao kakvi gušter a slušatelji su počeli ludovati, kad se brat Holub prignuo k njoj pa ju u šali pitao, koliki joj je miraz. Ona mu hitro odgovori, da ne zna ali da je mamica tu. Već dugo se nisam tako slatko nasmejao!

Pored mene je sedela moja znanka gdica Karska (moram joj sada govoriti sestra, na što me je vrlo odlučno upozorila). Razume se, da nisam mogao istisnuti druge rečce osim o Sokolu. Radovala se nekom župskom sletu pa se s oduševljenjem sećala lanjskoga, u kome je sude-

lovala još kao naraštajka. (Članicama postaju tek, kad navršše 18. godinu, pre toga su naraštajke, — sve sama pravila i naredbe.) Hteo sam da doznam, šta je to bilo na tom sletu tako divno, kao što je ona to više puta ponavljala, a saznao sam samo to, da su morale ustati rano u pola 4, onda hodati podругu uru peške s prtljagom, da su u 7 ura imale prokušavanje, koje je trajalo sve do podna a onda su se jedna naranile i sledio je ophod, — navodno ih je bilo vrlo mnogo; zatim su celo posle podne izvodile vežbe, brat starosta je držao govor a onda su išle kući. Bilo je strašno veselo (šta je bilo veseloga, to nisam mogao doznati) a ujutro ju mati nije mogla izbuditi. To je bilo čitavo to ogromno uživanje, kome se toliko radovala te ga ne može zaboraviti.

Posle su sabirali za narodne manjine (bez toga se ne bi bila mogla zaključiti zabava — a da šta —) pevali su i svirali razume se, »sokolski sekstet«. Čekao sam, da i zaigramo a rekoše mi, da je starosta rekao, ako je igra, neka bude igra, — zato su igranke. Kad bude maškarada ili igranka, onda ćemo igrati, ako vas je volja do zore ali danas treba da se na drugi način pozabavimo. I za čudo, svi su mu se pokorili. Točno u 11 ura proglasili završetak i na njegov se mig sve diglo i pošlo kući veselo čeretajući opazio sam i to, da većina, naročito mladih članova, ne pije opojnih pića i da ne puši. I to je jamačno kakvi »zaključak«, kako to oni kažu. Čini se kao da ih progone pravila i zaključci po vas dan.

(Nastavit će se.)

Proste vaje za moški naraščaj.

(Obvezne za Sokolsko župo Ljubljana.)

Sestavil Viktor Černe.

(Konec.)

3. s e s t a v a.

1. E- Zanožna stoja z desno — predročiti (h. gor) in spojeno desna leht začne bočni krog gor tako, da pride na
 -na leht v odročenje gor (h. gor.) in nadaljuje krog v predročenje. Pri tem se zasuka trup za 45° v desno, leva leht in nogi drža, dve nogi in lehti drža,
 in prednožiti z desno — skrčiti zaročno (podlehti pod nadlehtmi), h. gor,
 tri počep zanožno z desno — suniti naprej (v predročenje, h. gor),
 štir- } drža,
 in }
 2. e- vzravnava in 1/2 obr. v desno na levi peti v odnožno stojo z desno — pokrčiti z levo v bok (palec zadaj), vzročiti z d. p. p.,
 -na }
 dve } drža,

- in z nogama in z l. lehtjo drža — desna začne čelni lok not (z lokom preide do predročnja not, hrbet zgoraj) in spojeno
- tri izpad z desno v stran — lok z d. se nadaljuje do odročnja, h. gor, z levo drža,
- in
štir- } drža,
in }
3. e- vzravnavava v odnožno stojo z d. — odročiti, h. p.,
-na drža,
dve s prisunom desne čepna vzpora (kolena med lehtmi, roki ob stopalih),
in drža,
tri z nogami suniti v ležno vzporo za rokama,
in
štir- } drža,
in }
4. e- čepna vzpora (glej 3. dve!),
-na drža,
dve vzravnavava v spetno stojo — predročiti gor, h. gor,
in skrčiti zaročno, h. gor — nogi drža in spojeno
tri z zasukom podlehti v p. p. suniti v priročnje p. p.,
in
štir- } drža.

4. s e s t a v a.

1. E- Počepno prednožna stoja z desno — predročiti gor z desno h. p., zaročiti z levo, h. dol,
-na drža,
dve z l. skozi priročnje predročiti gor, h. gor — nogi drža,
in s $\frac{1}{2}$ obr. v levo (na prstih leve) odnožna stoja z desno, z zasukom lehti vzročiti p. p.,
tri izpad z desno v stran, zmerni odklon v desno — odročiti h. p.,
in
štir- } drža,
in }
2. e- vzravnavava in vzklon v odnožno stojo z desno — odročiti gor z levo, h. gor, odročiti dol z desno, h. gor,
-na drža,
dve priročiti p. p. — nogi drža,
in $\frac{1}{4}$ obr. v desno na prstih obeh nog v skrižno stojo z d. spredaj — roki drža in spojeno
tri izpad z desno v stran — predročiti na levo, h. gor,
in
štir- } drža,
in začeti prihodnji gib,

3. e- s $\frac{1}{2}$ obr. v desno poklek levonožno (1. noga se ne premakne z mesta) — skozi priročnje p. p. in predročnje h. ven vzročiti p. p.,
- na }
dve } drža,
- in s prenosom teže telesa na 1. nogo vzravna in prednožiti z desno — roki drža,
- tri skozi prinoženje zanožna stoja z desno — predročiti p. p.,
in drža,
- štir- s $\frac{1}{2}$ obr. v desno odkoračna stoja z d. — odročiti p. p. in spojeno
- in zasukati lehti v h. p. — nogi drža,
4. e- s prenosom teže telesa na 1. nogo odnožna stoja z d. — predročiti gor z levo, h. gor, odročno upogniti z desno (podleht nad nadl., h. zadaj),
- na drža,
- dve suniti z desno v predročnje gor h. p., začeti bočni krog z l. dol — nogi drža,
- in nadaljevati bočni krog z l. do predročnja gor, h. gor in zasuk trupa za 45° v levo — nogi drža,
- tri priročiti in prinožiti v spetno stojo,
- in }
štir- } drža.

Dr. Murnikov večer. Zasluge velikih in za narod zaslužnih mož vemo prav in spodobno ceniti šele po njihovi smrti, ko se še-le prav zavedamo njih veličine in ko naenkrat pogrešamo njih delo in vodstvo. Ljubljansko Sokolsko društvo pa je, zavedajoč se svoje dolžnosti, proslavilo 30 letni jubilej sokolskega dela in napore svojega staroste in Saveznega načelnika br. dr. Murnika, ko je slavljeneč še pri polni moči v najlepši dobi svojega življenja čvrsto na delu, in ko obetajo njegove sile še veliko uspešnega dela in mnogih koristi za sokolsko organizacijo. Prav, saj proslava ni veljala toliko starostovi osebi nego njegovim zaslugam za sokolsko misel, ki jo je gojil od mladih nog. Po večini

ves napredek slovenskega in v zadnjem času jugoslovenskega Sokolstva moramo priznati njegovi vztrajnosti in veliki ljubezni do Sokolstva. Vse svoje življenske sile — duševne in telesne — je posvetil br. Murnik Tyrševi ideji, zato se spodobi, da mu Sokolstvo za njegovo veliko delo in požrtvovalnost izreče hvalo in priznanje, združeno s prošnjo in željo, da še dalje vztraja na vodilnem mestu v korist Sokolstva in naroda. Po tridesetih letih trdega dela se mnogi poslavljajo od svojih sodelavcev in iščejo mirnega oddiha, ne tako br. dr. Murnik. Njegove vstvarjajoče sile so še danes sveže in krepke, njegov pesniški polet pri sestavljanju prostih in

ritmičnih prostih vaj je še vedno nedosegljiv.

Proslava dr. Murnikovega vztrajnega dela se je vršila v soboto, dne 28. aprila 1923. Lepo število sokolskih bratov in sester se je zbralo okoli brata Murnika, da z besedo dajo duška veselim čustvom, ki so polnila srca vseh.

Navdušeno razpoloženje je vladalo ves večer, globoko zamišljeni govori so sledili drug drugemu, iz vseh pa sta odmevali hvala in ljubezen do slavljencea. Radost in veseli spomini so se morali obujati v srcu br. Murnika, ko so mu številni govorniki predočili svetle dneve njegovega življenja, ki je bilo posvečeno edino le v dobrobit jugoslovenskega naroda in Slovanstva sploh.

Slavnostni večer je otvoril podstarosta Sokolskega društva v Ljubljani br. B. Kajzelj ter pozdravil številne zastopnike raznih sokolskih društev in žup ter starešinstvo Saveza, zlasti pa odposlanca Češke Obce Sokolske in zastopnike ruskih Sokolov. Nato je v kratkih besedah orisal življenje in delo br. Murnika in mu čestital v imenu društvenih članov. V znak hvaležnosti je poklonilo društvo br. Murniku bronasti kip, ki predstavlja metalca krogle. Za njim je povzel besedo tajnik ČOS br. Heller, ki je prinesel bratske čestitke čeških Sokolov in poudarjal, da češko Sokolstvo prav tako pozna br. Murnika kakor svojega načelnika br. dr. Vanička, zato smatrajo Čehi br. Murnika za svojega. V tem pa vidimo, da nas vežejo iste misli, da delamo vsi za eno idejo in da vlada med nami prava bratska sloga in sokolska ljubezen. To pa so temelji, na katerih mora stati velika slovanska zveza bližnje bodočnosti. V spomin na današnje slavje mu pokloni bronasti doprsni kipec dr. Vanička. V imenu češkega prednjaškega zbora je pozdravil br. Murnika podnačelnik ČOS br. Bilek. Godba je zaigrala češko himno: Kje domov moj, ki so jo navzoči stoji poslušali.

V imenu celokupnega jugoslovenskega Sokolstva je pozdravil slavljence starosta JSS br. dr. Ravnihar, ki je poudarjal, da je Sokolsko društvo Ljubljana oče jugoslovenskemu Sokolstvu, in sicer ne toliko po

svoji čestitljivi starosti, kakor zaradi iniciativnega, smotrenega, vztrajnega in neumornega dela br. dr. Murnika. Uspehi njegovega dela kažejo, da je hodil po pravi poti, zato je daljnji razvoj Sokolstva mogoč le v duhu Murnikovem. Sokolska koračnica je zadonela po dvorani in viharno ploskanje je pričalo, da je br. starosta govoril iz src vseh navzočih. Savez je poklonil dr. Murniku v spomin dragoceno pisalno orodje.

Br. Stane Vidmar je proslavil br. Murnika v imenu mednarodnih tekmovalcev, ki jih je slavljenec vodil že na tolikih tekmah. Podaril mu je diplomu, ki jo je naslikal slikar Gaspari in ki nosi podpise vseh še živečih mednarodnih tekmovalcev iz jugoslovenskega Sokolstva.

Prednjaški zbor Sokolskega društva v Ljubljani mu je poklonil sliko, ki jo je narisal prof. Stele in načelnik br. Perko je nazdravil slavljencu v imenu prednjaškega zbora, ki mu je prvi načeloval br. Murnik.

Nato so govorili še: zastopnik zagrebške sokol. župe br. Heumer, generalni konzul češkoslovaške republike dr. Beneš, najstarejši Sokol v Ljubljani br. Peter Grasselli, zastopnik ruskih Sokolov br. dr. Preobraženski, v imenu gospodarskih organizacij g. Ivo Jelačin ml., v imenu Češke Obce v Ljubljani br. Hvatral, zastopnik mariborske sokolske župe br. Novak, zastopnik Gorenjske sokolske župe br. Šemrov, v imenu pevcev br. Završan, br. Smrtnik kot član prvega prednjaškega zbora in končno v imenu jugoslovenskega sokolskega naraščaja br. Lindner.

Ob splošni pozornosti je govoril nato br. dr. Murnik, ki se je najprej zahvalil vsem predgovornikom za čestitke in potem v daljšem govoru razvijal lepe misli o Slovanstvu in o sokolskem bratstvu, ki naj ne družijo samo Sokolstva ampak naj preide na vse človeštvo, da bo zavladovala med narodi ljubezen in pravica. Posebno pa je želel bratstva in edinstva Jugoslovenom, ki so se po dolgih in težkih časih združili v edinstveni narod. Končno se je zahvalil vsem sokolskim sodelavcem za sodelovanje v dobi 30tih let in poudarjal, da bi brez teh ne imeli danes tako razvi-

te sokolske organizacije. Le skupna ljubezen do sokolske misli je rodila velike uspehe. Svoj govor je zaključil tako-le: Ljubezen in delo, bratstvo in trud naj nas vodijo tudi nadalje, naj naše uspehe množe in poglobljajo, da bo iz njih izhajal mnogoteran sad za ljubi naš narod, za Slovanstvo, za človeštvo. Ne spominjajmo se toliko preteklosti, glejmo pa v prihodnost in začnimo iznova! Zdravo! Na zdar!

Mladinska akademija Sokolskega društva I. v Ljubljani. 6. maja t. l. ob treh popoldne je priredil mladinski odsek Sokolskega društva I. v veliki dvorani hotela Union lepo mladinsko akademijo z bogatim vzporedom, ki ga je docela izpolnila sokolska mladina sama. Mladinski odsek in naraščaj ter deca pa tudi občinstvo, vsi zaslužijo, da jih pohvalimo, zakaj prireditelj je bila zares lepa, pa tudi občinstva se je vzlic lepemu pomladanskemu vremenu nabralo toliko, da naraščaja ni bilo strah. Po akademiji pa se je zgodilo čudo. Čujte in strmite! Iz naraščajskih vrst smo namreč prejeli dopis, ki popisuje potek akademije, in sicer jako stvarno in pravično, kar kaže, da je dopisnik prav pazno sledil posameznim točkam in jih pravilno ocenil. Lahko si mislite, da je bilo v naši hiši veselje, ker doslej še nismo prejeli ocene javnega nastopa od naraščajnika, odkar izhaja naš list. Za to z veseljem ustrezamo dopisnikovi želji in priobčujemo z nekaterimi pripombami njegovo poročilo, ki se glasi:

Brat urednik! Rad čitam poročila o sokolskih javnih nastopih, zlasti o naraščajskih, posebno pa še takrat, kadar nastopim sam, da vidim, kako mislijo o naši telovadbi starejši in izkušeni člani. Večkrat sem premišljal, zakaj imajo naša sokolska društva v Ljubljani tako različne nazive. Sokol I., Sokol Ljubljana I., Telovadno društvo Sokol I. in Sokolsko društvo I. Ljubljana vsa ta imena se pišejo in čujejo. Vselej sem v zadregi, kadar me kdo vpraša, kje telovadim, ker ne vem, kako bi odgovoril, da bi bilo prav. Čul sem celo, ko je nekdo rekel, da telovadi pri »anzerjih«, kar mi ni bilo všeč. Zakaj nima vsako društvo samo eno ime? (Edino pra-

vilno ime je: Sokolsko društvo I. v Ljubljani. Tudi mi ne vemo, zakaj so nekatera društva tako trdovratna in se branijo imena, ki je določen za vsa sokolska društva v Jugoslaviji. Op. uredn.) Na zadnji naraščajski akademiji v »Unionu« nisem nastopil, zato sem z velikim zanimanjem prisostvoval nastopu kot gledalec, doma pa sem zapisal svoje opazke ki jih vam pošiljam za »Sokolica«.

Pri prvi točki »Lutke« je nastopilo 12 naraščajnic. Vaje mi niso bile všeč, ker so se mi zdele za naraščajnice mnogo prelahke. Take vaje so za otroke. In pa predkloni so me motili. Vedno čujemo, da bodi predklon izveden z vleknjenim križem, tukaj pa sem videl prav nasprotno, vrhutega so deklice vztrajale v tem predklonu celo večnost. (Vse res, kar praviš, podpišemo tudi mi. Op. uredn.) Župne proste vaje za moško deco so bile mnogo boljše kakor prva točka, »prav dobro« pa ne zaslužijo. (Priatelj, Ti si strog sodnik, a imaš deloma prav. Op. uredn.) Deklamacija Lotričeve Vere: »Moja nevesela pomlad« bi bila boljša, če bi bila Vera bolj pogumna in da se ji ne bi bilo parkrat zataknilo. Izvrstno pa je izpolnil svojo nalogo Urbančič, ki je prednašal pesem: »Novi zarod« jako razumljivo in s pravim poudarkom. 24 mojih tovarišev je nastopilo z župnimi prostimi vajami za moški naraščaj. Do četrte vaje je bilo vse v redu, pri četrti se je pa poznalo, da jo še ne znajo vsi popolnoma, zato je bila skladnost površna. (Tu je navedel naš kritik imena onih telovadcev, ki so delali napačne. Imena smo izpustili, ker ne maramo biti prestrogi in se bojimo zamere. Op. uredn.) Adamičeve pesmi, ki so jih pele dekleta, so bile lepe. Skupinske vaje moške dece so bile dobro izvedene. Deklamacije: »Abstinentke«, »Žabe«, in »Medved z medom« so ugajale vsem. Ada Zadnik, Prohinar Marta, obe še majhni deklici, sta govorili jako razločno in s pravilnim naglasom, enako tudi oba dečka Accetto in Cvek. Rajalne vaje s kiji za žensko deco so bile med najboljšimi točkami, isto tako tudi skupinske vaje moškega naraščaja, ki so mi najbolj ugajale. Smilil se mi je pa prijatelj Franek in drugi njegovi tovariši,

ki so morali leči z golim hrbtom na nečista tla, ki bi bila lahko bolj osnažena. Dobro povedano, higiena je važna stvar. (Op. uredn.) Pri rajalnih vajah ženskega naraščaja sem opazil nekatere telovadke, ki so delale gotove gibe preveč površno, kakor da se jim ni prav ljubilo, sicer pa so bile tudi te vaje jako lepe. »Kovač« in »Kolo«, oboje je izvajala moška in ženska deca skupno, sta bila izvrstna. K sklepu akademije je razdelil br. Prosenc tekmovalne venčke, ki so si jih priborili naraščajniki pri tekmi na I. jugoslov. vsesokolskem zletu ter vzpodbujal naraščaj, da tudi v prihodnje redno poseča sokolsko telovadbo in da stremi za vedno višjimi cilji. Akademija je napravila na navzoče najboljši utis, vsi so hvalili naraščaj in deco, mnogo sem jih slišal, ki so se posebno pohvalno izrazili o voditeljih in voditeljicah naraščaja. (Pa se še kaj oglasi! Op. uredn.)

—e—

Češki listi za sokolski naraščaj in deco. Češko Sokolstvo izdaja za sokolski naraščaj list pod imenom »Sokolske Besedy« (Sokolska čitanka), za deco pa »Šřivaneek« (Škrjanček). Oba lista prinašata tudi spise o jugoslovenskem Sokolstvu in o Jugoslaviji. Sokolske Besedy so mnogo pisale o našem vsesokolskem zletu in o udeležbi češkega naraščaja na zletu. Češki naraščajniki sami popisujejo pot do Ljubljane in bivanje v Ljubljani ter jako hvalijo naše kraje in naš zlet. Zadnja številka »Šřivaneek« ima lep popis Jugoslavije, v katerem opisuje našo zemljo, naše gore in morje. Češka sokolska mladina bo iz svojih listov spoznala našo domovino in nje naravne lepote. Zlasti se zanimajo za Jadransko morje in dalmatinsko obalo, kamor prihajajo vsako leto na oddih.

Sokolsko društvo v Celju je priredilo dne 12. maja t. l. v mestnem gledališču javni telovadni nastop. Nastopili so vsi oddelki: članice, člani, naraščaj in deca obojega spola. Lepa je bila točka: »Eno uro v telovadnici«. Člani so prihajali posamezno na oder, se razgovarjali med seboj in poskušali vaje na različnem orodju, kakor v telovadnici. Na to so se na načelnikovo povelje uvrstili v vrste, nakar je sle-

dil nagovor prednjaka br. dr. Štempiharja, ki je obenem predsednik prosvetnega odseka. Po nagovoru so vadile posamezne vrste na orodju. V nabitó polnem gledališču se je občinstvu predstavilo življenje v telovadnici. Morda je ravno s to točko pridobil celjski Sokol mnogo novih prijateljev. Spočetka — pred nastopom v vrste — veselo in bratsko razpoloženje, nato rezko povelje načelnika, in zavladala je stroga sokolska disciplina. Jako so ugajale vaje ženskega naraščaja. Igra: Konjički, izvajana po ženski deci in naraščaju se je morala na zahtevo občinstva ponoviti. Izvajanje je bilo brezhibno, tako da zasluži voditeljica, ki je spravila igro na oder, vse priznanje, istotako seveda deca. Vaje članic s snežnimi kepami so bile izvedene izbornó. Moški naraščaj je izvajal letošnje župne proste vaje s tako preciznostjo in točnostjo, kakoršne smo redko vajeni. Treba poudariti, da ste zlasti zadnji vaji precej težki. Proste vaje članov so bile povod živahnega odobravanja, istotako seveda vaje članic s kiji. Vzorna vrsta na bradlji je bila predmet ovacij, saj so pa tudi nastopili izbrani telovadci celjskega Sokolskega društva. Bratu načelniku, vадiteljicam in vадiteljem bodi izrečena iskrena zahvala za krasno uspeli sokolski večer, ki smo imeli od njega velik užitek. Med posameznimi točkami je svira! celjski komorni kvartet pod vodstvom brata Serajnika, in nekaj lepih, pristrčnih pesmi nam je zapel pevski krožek »Komšija«, kar je dalo prireditvi tem veselejše lice. Društvo je priredilo za moško deco in naraščaj 29. aprila izlet preko Levca na Anski vrh, za ženski naraščaj in deco istotja dne 10. maja. Članstvo je poletelo 6. maja v Šmartno v Rožni dolini. Na vseh teh izletih so se izvajale pod milim nebom igre, in je društvo tudi v tem pogledu storilo, kar je bilo mogoče. — Za vsa društva, včlanjena v celjski župi, se vrši dne 29. junija naraščajski dan. Na predvečer je akademija naraščaja, drugi dan dopoldne tekma, popoldne javni nastop. Naraščaj Sokolskega društva v Celju se marljivo pripravlja na ta veliki dan. Trdnó upamo, da bode z uspehom položil svoj letni obračun.